

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m.v.

(Afgivet af udvalget for undervisning og uddannelse den 1. april 1971).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 13 møder og har herunder stillet spørgsmål til ministeren til skriftlig besvarelse. Endvidere har udvalget modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Aftenskoleforstander Benjamin Blomgren,
Lyngby-Tårnbæk Aftenskolé,
Arbejdernes Oplysningsforbund i Danmark,
A.O.F.-aftenskolen i Gentofte, Gladsaxe og
Lyngby-Tårnbæk, v/ elevrådsformændene,
redaktør Bjarne Bergen og hr. Torben
Baldorp,
A.O.F.s elever i aftenskolen i Kastrup-
Tårnby,

ASF — Dansk Folkehjælp,
Børne- og Ungdomskorpsets Samråd,
Dansk Aften- og Ungdomsskole Forening,
Dansk Amatør Teater Samvirke,
Dansk Folkeoplysnings Samråd,
Dansk Idræts-Forbund,
Dansk Socialrådgiverforening,
De Danske Gymnastik- og Ungdomsforenin-
ger,

De danske Skytte-, Gymnastik- og Idræts-
foreninger,

De samvirkende idrætshaller v/ formanden,
hr. Sejr Fink,
Folkeligt Oplysnings Forbund,
Landsforbundet Musisk Oplysnings Forbund,
Oddense Friluftsbad,

Otterup skyttekreds,
Repræsentanter for Arbejdernes Oplysnings
Forbunds afdelinger i Bramminge, Give,
Grindsted, Billund, Esbjerg, Kolding,
Horsens og Vejle,

Samrådet for Amatør-Kor, Orkestre og
Teatre og

Styrelsen for amtskonsulenter for fritids-
undervisningen.

Udvalget har endvidere afholdt 2 samråd med undervisningsministeren. Under disse drøftede man den foreslåede deltagerbeta-
ling i aftenskolen, aftenhøjskolen og i studie-
kredse. Et flertal (det konservative folke-
partis, venstres og det radikale venstres
medlemmer af udvalget) enedes med mini-
steren om, at den foreslåede elevbetaling på
1 kr. 50 øre erstattes af en ordning, hvorefter
en tredjedel af udgifterne til honorar til leder
og lærere betales af staten, en tredjedel af
kommunerne, mens det resterende beløb til-
vejebringes af initiativtageren gennem elev-
betaling. Flertallet ønskede dette betalings-
princip administreret på en sådan måde, at
lederen (initiativtageren) har frihed til at
bestemme, hvorledes betalingen skal er-
lægges på de enkelte kurser, blot den sam-
lede elevbetaling for hver initiativtager
inden for kommunen i alt andrager en
tredjedel af udgifterne til leder- og lærerløn.
Samtidig ønskede flertallet at sikre, at denne
betaling erlægges af eleverne og ikke af
kommunerne eller andre initiativtagere. Un-
derweisningsministeren har stillet ændrings-
forslag i overensstemmelse hermed, der er
tiltrådt af flertallet.

Disse ændringsforslag indebærer ud over
besparelse for stat og kommune til lærerløn
væsentlige administrative besparelser, idet
den nuværende nøje kontrol med elevtallet
bliver overflødig, hvilket må medføre ned-
sat personaleforbrug. Udvalget fremhæver, at
dette pålægger lederen et meget væsentligt
pædagogisk og administrativt ansvar.

Endvidere ønskede ovennævnte flertal af udvalget, at tilbuddene forenkles til: Aftenskole, aftenhøjskole og foredragsrækker. Under aftenskolen henføres herefter interessegrupper for voksne og studiekredse.

Endvidere fandt flertallet, at anciennitetstillægget til lærere først burde ydes efter 600 timers undervisning fordelt over mindst 3 år, og at den gældende omregningsordning for undervisning i praktisk husgerning burde ophæves. Undervisningsministeren har stillet ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

Endelig ønskede flertallet, at tilskudsmuligheder for spejdere og andre ungdomsorganisationers lejrpladser bevares, og at driftstilskuddet til lokaler maksimeres til 75 kr. pr. time. Undervisningsministeren har stillet ændringsforslag med hensyn til lejrpladser og har erklæret sig villig til i bekendtgørelsen at fastsætte den omhandlede maksimering af lokaletilskuddet.

Herefter indstiller et flertal af udvalget (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren foreslåede ændringer, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et *mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke til forslaget gennemførelse og vil begrunde sin stilling ved 2. behandling.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) kan tiltræde de stillede ændringsforslag og vil redegøre for sin stilling ved 2. behandling.

Ændringsforslag til

forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v.

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et flertal (Lembourn, Knud Bro, Gerda Møller, Ellen Strange Petersen, Robert Christensen, Evan Jensen, Anna Sejerøe-Olsen, Samuelsen, Bernhard Baunsgaard, Meta Ditzel og Poul Dam):

Til § 1.

1) Nr. 1 affattes således:

„1. § 7, stk. 1, affattes således:

„Såfremt der til undervisning i et fag eller en fagkombination inden for de almenne ungdomsskolekursus har meldt sig mindst 12 elever, til den prøveforberedende undervisning mindst 10 elever og til specialundervisning mindst 2 elever, skal den pågældende undervisning oprettes.“

2) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

„01. I § 11, stk. 1, indsættes efter „ungdomsskole“: „herunder dennes prøveforberedende undervisning“.

3) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

„02. I § 11, stk. 2 og 4, ændres „240“ til: „600“ (2 steder).“

4) Efter nr. 1 indsættes som nye numre:

„03. I § 11, stk. 3, udgår ordene „og prøveforberedende undervisning“.

04. I § 11, stk. 4, ændres „undervisning fordelt over mindst 3 år, inden for henholdsvis specialundervisning eller prøveforberedende undervisning“ til: „specialundervisning fordelt over mindst 3 år“.

5) Efter nr. 1 indsættes som nye numre:

„05. § 12, stk. 2, ophæves.

06. I § 17, stk. 2, nr. 1, udgår ordene „12, stk. 2“.

6) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

„07. I § 17, stk. 3, udgår ordene „stk. 1“ og „henholdsvis i lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen“.

7) Nr. 3 affattes således:

„3. I § 34, stk. 5, ændres „udendørsanlæg“ til: „lejrpladser“.

8) Nr. 4 affattes således:

„4. I § 36, stk. 3, ændres „udendørsanlæg“ til: „lejrpladser“.

9) Nr. 5 affattes således:

„5. § 38, nr. 8, ophæves.“

10) Nr. 6 affattes således:

„6. § 39, nr. 2, ophæves.“

11) Efter nr. 6 indsættes som nyt nummer:

„08. I § 41, stk. 1, nr. 1, ændres „7-8“ til:

„7“.

12) Nr. 7 affattes således:

„7. § 42, nr. 2, ophæves.“

13) Efter nr. 7 indsættes som nye numre:

„09. I § 44, stk. 1, udgår ordene „på aftenkolevilkår“.

010. I § 44, stk. 1, nr. 1, ændres „7-8“ til:

„7“.

011. § 44, stk. 2, ophæves.

012. § 45, nr. 2, ophæves.“

14) Efter nr. 7 indsættes som nyt nummer:

„013. I § 49, stk. 2, udgår ordene „jfr. § 77, stk. 3“.

15) Efter nr. 9 indsættes som nyt nummer:

„014. I § 50 indsættes som nyt nr. 4:

„4. Kursus skal være oprettet på grundlag af en amtsplanlægning.“

16) Efter nr. 9 indsættes som nyt nummer:

„015. I § 52, stk. 2, udgår ordene „jfr. § 77, stk. 3“.

17) Efter nr. 13 indsættes som nyt nummer:

„016. § 57, nr. 2, affattes således:

„2. Undervisningen skal være påbegyndt med mindst 15 deltagere. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.“

18) Nr. 14 affattes således:

„14. § 59, nr. 6, ophæves.“

19) Nr. 15 affattes således:

„15. § 60, nr. 1, ophæves.“

20) Efter nr. 15 indsættes som nye numre:

„017. I § 64, stk. 1, indsættes efter „studiekreds“: „på forberedelseskursus“.

018. I § 64, stk. 2 og 4, ændres „240“ til: „600“ (2 steder).

019. I § 64, stk. 3, udgår ordene „og undervisning på forberedelseskursus“.

020. I § 64, stk. 4, udgår ordene „henholdsvis“ og „eller forberedelseskursus“.

021. I § 64, stk. 5, udgår ordene „eller i en studiekreds på aftenhøjskolevilkår“.

022. § 65, stk. 2, ophæves.“

21) Efter nr. 15 indsættes som nyt nummer:

„023. § 68 ophæves.“

22) Nr. 16 affattes således:

„16. § 69, stk. 1, affattes således:

„Til aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse og interessegrupper for voksne yder staten og kommunen tilskud med hver $\frac{1}{3}$ af udgifterne til honorar og timebetaling i henhold til §§ 63 og 64. Den resterende del af disse udgifter afholdes af initiativtageren efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.“

23) Efter nr. 16 indsættes som nyt nummer:

„024. § 69, stk. 2, affattes således:

„Stk. 2. Til forberedelseskursus, specialundervisning og erhvervsmæssige kursus yder staten og kommunen tilskud med hver 50 pct. af udgifterne til honorar og timebetaling i henhold til §§ 63, stk. 1, og 64. Til honorarer i henhold til § 63, stk. 2 og 3, yder staten tilskud med 50 pct. og kommunen med $\frac{1}{3}$, medens den resterende del af disse udgifter afholdes af initiativtageren efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.“

24) Nr. 17 affattes således:

„17. § 69, stk. 3, affattes således:

„Stk. 3. Staten yder tilskud med 50 pct. af udgiften til tilsynsførende og censorer ved afholdelse af statskontrollerede prøver eller

eksaminer. Kommunen udreder den resterende del af udgiften.““

25) Nr. 18 affattes således:

„18. § 69, stk. 6, affattes således:

„Stk. 6. Befordringsudgifter m.v. i henhold til § 66 afholdes af kommunen.““

26) Efter nr. 18 indsættes som nyt nummer:

„025. § 69, stk. 8, ophæves.““

Til § 2.

27) § 2 affattes således:

„§ 2.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 1971.

Stk. 2. De ændrede tilskudsregler har dog først virkning for hold, hvis undervisning påbegyndes den 1. august 1971 eller senere.

Stk. 3. § 1, nr. 014, træder først i kraft efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse.““

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget hviler på hensynet til, at befolkningsgrundlaget i mange egne af landet ikke vil være tilstrækkeligt til at gøre en skærpelse rimelig for så vidt angår prøveforberedende undervisning, og endvidere på, at man ønsker at bibeholde ligestilling med forberedelseskursus for voksne på dette punkt.

Til nr. 2.

Forslaget tilsigter at bringe principperne for aflønning af lærerne ved ungdomsskolens prøveforberedende undervisning på linje med aflønningen i folkeskolens ældste klasser, hvor den hidtil gældende omregnings-sats 5=6 er forladt til fordel for en retterreduktion i visse fag.

Til nr. 3.

Der tilsigtes en besparelse gennem udskydelse af tidspunktet for opnåelse af anciennitetstillæg. Lærere, der har opnået tillæg efter de gældende regler, bibeholder dette.

Til nr. 4.

Ændringerne er en konsekvens af ændringsforslag nr. 2.

Til nr. 5.

Man foreslår den hidtil gældende omregningsordning for undervisning i praktisk husgerning ophævet, idet den findes mindre velbegrunderet og stort set hviler på tradition.

Til nr. 6.

Forslaget er formelt og tilsigter en ajourføring af lovtæksten.

Til nr. 7 og 8.

Forslagene tilsigter at opretholde tilskudsmuligheden for spejderen og andre ungdomsorganisationers lejrpladser, idet der vil være tale om forholdsvis små beløb, som ikke desto mindre er af væsentlig betydning for disse organisationers økonomi.

Til nr. 9.

Ændringen må ses i sammenhæng med forslaget under nr. 22. Man forlader lovforslagets princip om en fast deltagerbetaling pr. time og foreslår i stedet, at lønninger m.v. afholdes af staten, kommunen og initiativtageren med $\frac{1}{3}$ til hver, idet initiativtagerbidraget forudsættes opkrævet hos eleverne. Regler om tvungent indskrivningsgebyr vil herefter ikke have praktisk betydning.

Til nr. 10.

Som konsekvens af den under nr. 9 omtalte ændring af tilskudsprincipperne kan forslaget om et påbudt begyndelsestale på 15 frafaldes, ligesom de hidtil gældende regler om et gennemsnitligt deltagerantal pr. time er uforholdne. Der vil herved kunne opnås væsentlige administrative forenklinger og besparelser.

Til nr. 11.

Forslaget er en konsekvens af forslaget ovenfor under nr. 9.

Til nr. 12.

Der henvises til bemærkningerne ovenfor til nr. 10.

Til nr. 13.

Det er et led i de foreslåede forenklinger, at der skal være ensartede tilskudsbetingelser for aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse og interessegrupper for voksne, og

det findes ikke rimeligt at opretholde de særlige regler om studiekredse på aftenhøj-skolevilkår.

Til nr. 14.

Forslaget er formelt og tilsigter en ajourføring af lovtæksten.

Til nr. 15.

Det findes af saglige og økonomiske grunde nødvendigt, at der skabes hjemmel for en koordinering på amtsplan af etableringen af forberedelseskurser, idet der allerede nu er tale om, at visse egne af landet har et for stort udbud. Denne tendens må forventes forstærket, hvis aftenskolen m.v. ikke i fremtiden vil være gratis for eleverne, medens man ved forberedelseskurserne opretholder princippet om den vederlagsfri undervisning.

Det findes derfor ønskeligt, at godkendelse af oprettelse af disse kurser henlægges til direktoratet for ungdomsundervisningen på grundlag af indstilling fra amtet som led i en samlet amtsplanlægning. Forslaget vil kræve ændring af loven om styrelsen af kommunernes skolevæsen og virksomhed efter lov om fritidsundervisning, og det er derfor under nr. 27 foreslået, at ændringen på dette punkt først træder i kraft efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse.

Til nr. 16.

Forslaget er formelt og tilsigter en ajourføring af lovtæksten.

Til nr. 17.

Forslaget skyldes hensynet til, at man inden for de øvrige grupper af fritidsundervisning for voksne foreslår reglerne om gennemsnitlig deltagelse pr. time som betingelse for tilskud ophævet. Man bringer ved forslaget på dette punkt de erhvervsmæssige kursus på linje med forberedelseskursus, dog at begyndelsestallet foreslås sat til 15 for at skabe harmoni med det hidtidige krav om et gennemsnitligt deltagerantal pr. time på 10.

Til nr. 18.

Forslaget er en konsekvens af forslaget under nr. 22.

Til nr. 19.

Der henvises til bemærkningerne ovenfor til nr. 10.

Til nr. 20.

Forslaget bygger på samme princip som forslaget ovenfor under nr. 2, 3, 5 og 13.

Til nr. 21.

Ændringsforslaget er en konsekvens af de foreslåede ændringer i tilskudssystemet for aftenskolen m.v. Når initiativtagerne selv skal yde bidrag til lærerlønnen, vil den nu-gældende § 68 og den dertil knyttede særlige tilskudsbestemmelse i § 69, stk. 8, ikke længere harmonere med systemet. Reglen i § 68 er i øvrigt kun blevet anvendt i stærkt begrænset omfang.

Til nr. 22.

Bestemmelsen indeholder princippet om, at udgifterne til lønninger m.v. afholdes af staten, kommunen og initiativtageren med $\frac{1}{3}$ hver. Initiativtagerens bidrag forudsættes opkrævet hos deltagerne, men den nærmere form og størrelse for denne betaling vil være overladt til initiativtageren selv. Der vil herved opnås væsentlige administrative besparelser og forenklinger, idet den nu-værende nøje kontrol med elevtal m.v. vil være uforholdsmæssig. I de regler, der efter forslaget forudsættes fastsat af undervisningsministeren, agter man at understrege, at kommunerne ikke bør kunne yde et større tilskud til undervisningen end den nævnte tredjedel, medens man ikke mener på samme måde at kunne fastsætte regler for de private initiativtageres bidrag.

Det påregnes, at initiativtagernes eget bidrag skal præsteres ved holdets igangsætning, muligvis senest omkring anden eller tredje undervisningsgang, og der agtes fastsat regler om, at kommunen kan nægte at udbetale lærerlønninger til hold, for hvilke initiativtagerbidrag ikke er indbetalt.

Til nr. 23.

Denne bestemmelse er en konsekvens af, at tilskudssystemet nu er forskelligt for de to hovedgrupper af fritidsundervisningen. Den indeholder de gældende regler, kun suppleret med den klargørende bemærkning, at den del af lederhonoraret, der ikke dækkes af stat og kommune, skal afholdes af initiativtageren efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Til nr. 24.

Bestemmelsen svarer ganske til lovforslagets nr. 17, men er flyttet af systematiske grunde.

Til nr. 25.

Bestemmelsen svarer ganske til gældende lovs § 69, stk. 3 in fine, og foreslås udskilt og flyttet af systematiske grunde.

Lembourn.

Knud Bro.

Gerda Møller.

Evan Jensen.

Anna Sejerøe-Olsen.

Meta Ditzel.

Orla Møller.

Peter Jørgensen.

Knud Nielsen.

Karl Max Rasmussen.

Poul Dam.

Til nr. 26.

Der henvises til bemærkningerne ovenfor under nr. 21.

Til nr. 27.

Det må anses for nødvendigt nu af tidsmæssige grunde at udskyde lovforslagets ikrafttræden til begyndelsen af den nye undervisningssæson 1. august 1971.

Med hensyn til bestemmelsens stk. 3 henvises til bemærkningerne ovenfor under nr. 15.

Ellen Strange Petersen,
næstformand.

Robert Christensen.

Samuelson,
formand.

Bernhard Baunsgaard.

K. J. Mortensen.

Ejner Nielsen.